

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 1 od 15

Sprememba v točki	Stran	Kratek opis spremembe
4.3.3	11,12	Dodana referenca za navodila za zbiranje 24-urnega urina z in brez konzervansa.

1. NAMEN IN PODROČJE UPORABE

2. ODGOVORNOST

3. RAZLAGA OKRAJŠAV IN POJMOV

4. IZVAJANJE

4.1 NAVODILA ZA ODVZEM VENSKE KRVİ

4.1.1. PRED ODVZEMOM KRVİ

4.1.2. ODVZEM KRVİ

4.1.2.1 POSEBNA OPOZORILA O NEPRIČAKOVANIH ZAPLETIH

4.1.3. PO ODVZEMU KRVİ

4.2. ODVZEM KAPILARNE KRVİ

4.2.1. PRED ODVZEMOM

4.2.2. ODVZEM

4.3 ODVZEM URINA

4.3.1 PRED ODVZEMOM URINA

4.3.2. POSTOPEK ODVZEMA ENKRATNIH VZORCEV URINA

4.3.3. POSTOPEK ZBIRANJA 24-URNEGA URINA

4.4. ODVZEM BLATA

4.5. VARNO ODSTRANJEVANJE UPORABLJENEGA MATERIALA

5. UKREPI

5.1. VARNOSTNI UKREPI

5.2. SPLOŠNI UKREPI

6. PRILOGE

7. VIRI IN LITERATURA

Pripravila:	Pregledala:	Odobrila:
Olga JERKOVIČ, specializantka med. biokem.	Tina ŽURAN VILČNIK, spec.med.biokem.	Mojca ZAVRŠNIK, spec. med. biokem.

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 2 od 15

1. NAMEN IN PODROČJE UPORABE

Namenjeno je izvajalcem odvzema biološkega materiala na Oddelku za laboratorijsko diagnostiko (v nadaljevanju OLD) v Splošni bolnišnici dr. Jožeta Potrča Ptuj (v nadaljevanju SB Ptuj), notranjim in zunanjim naročnikom laboratorijskih storitev, ki izvajajo odvzem biološkega materiala ter pacientom, kot vir informacij o poteku odvzema biološkega materiala.

2. ODGOVORNOST

Za izvajanje so odgovorni flebotomisti, ki vršijo odvzem biološkega materiala na OLD v SB Ptuj in imajo opravljeno ustrezno usposabljanje za odvzem venske in kapilarne krvi.

3. RAZLAGA OKRAJŠAV IN POJMOV

APTČ	aktivirani parcialni tromboplastinski čas
DKS	diferencialna krvna slika
EDTA	etilendiamintetraocetna kislina, antikoagulant v epruveti z vijoličnim zamaškom
HbA_{1c}	glikirani hemoglobin
iPTH	parathormon
LIS	laboratorijski informacijski sistem
NaF	Natrijev fluorid, antikoagulant v epruveti s sivim zamaškom
OGTT	oralni glukočni tolerančni test
OLD	Oddelek za laboratorijsko diagnostiko
PČ	protrombinski čas
SB Ptuj	Splošna bolnišnica dr. Jožeta Potrča Ptuj
TT	trombinski čas

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3 Stran od strani: 3 od 15

4. IZVAJANJE

4.1. NAVODILA ZA ODVZEM VENSKE KRVI

Priporočeni postopek odvzema venske krvi vključuje korake pred, med in po odvzemu krvi. Pomembno je, da vsi zaposleni delajo po enakem protokolu.

4.1.1. PRED ODVZEMOM KRVI

Pacienta pokličemo iz čakalnice in ga napotimo na ustrezno mesto odvzema. Ob sprejemu vsakega pacienta si **očistimo in razkužimo roke** v skladu z nacionalnimi priporočili higiene rok v zdravstvu.

Od pacienta pridobimo potrebne **podatke** za identifikacijo (ime, priimek, datum rojstva). Pregledamo naročene preiskave. Pacienta seznanim o postopku odvzema krvi. V kolikor od pacienta ne moremo pridobiti vseh potrebnih informacij, o tem povprašamo spremljevalca/negovalca.

Pacienta povprašamo ali je težč, glede na preiskave, ki so zanj naročene. Poleg **stanja težčosti (8-12h)** poizvemo ali je pacient pred odvzemom krvi počival vsaj nekaj minut (priporočeno 15 min). Pacienta povprašamo še ali prejema antikoagulantno terapijo, kar prav tako vpliva na rezultate. Pacienta, ki antikoagulantno terapijo prejema, je potrebno posebej skrbno oskrbeti (kompresijski povoj).

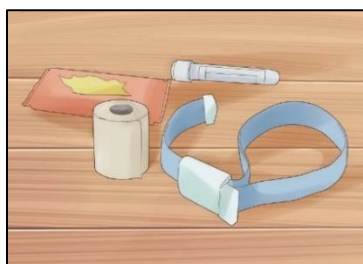
V primeru, da pacient ni ustrezno pripravljen, pacientu pojasnimo vpliv dejavnikov na rezultate in ga prosimo, da na odvzem pride ponovno. V kolikor pacient vztraja pri odvzemu, odvzem krvi vseeno opravimo in pri rezultatih analize pripišemo ustrezen komentar. Informacija je za zdravnika nujna pri interpretaciji izvida.

Kadar ima pacient naročene preiskave, ki se izvajajo v določenem časovnem intervalu (npr. ščitnični hormoni), ga opozorimo in glede na dogovor ustrezno ukrepamo.

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta: ND 5.4_3
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		Stran od strani: 4 od 15

Pacienta namestimo na stol za odvzem krvi v udoben sedeč ali hrbtno ležeč položaj. Roko namestimo vodoravno na trdno podlago.

4.1.2. ODVZEM KRVÍ

Na razkuženi delovni površini pripravimo potreben **pribor in pripomočke** (rokavice, žilno prevezo, antiseptično sredstvo, epruvete, iglo, nosilec, zložence/tampone, povoje, stojala za epruvete, zbiralnike za odpadke itd.) za odvzem krvi in si nadenemo rokavice. Razkužimo si roke. Izberemo **mesto odvzema** krvi z ogledom žil.

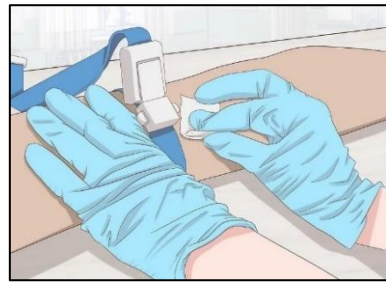

Če je le mogoče, odvzem krvi izvedemo **brez uporabe žilne preveze**. Uporabimo jo le, ko ima pacient tanke in slabo vidne žile. Namestimo jo 7,5–10,0 cm nad vbodnim mestom. Nameščena naj bo največ 1 minuto.

Predolgo nameščena žilna preveza lahko povzroči hemokoncentracijo na mestu odvzema, kar vpliva na rezultate nekaterih preiskav (trigliceridi, celokupni proteini, albumini, kalcij, kalij, glukoza, alkalna fosfataza, hematološke in koagulacijske preiskave).

Ustrezno **velikost igle** izberemo glede na pacientovo stanje žil in količino krvi, ki jo moramo odvzeti. Pri uporabi pretankih igel za polnjenje epruvet z večjim volumnom lahko povzročimo hemolizo. Pacienta prosimo, da stisne pest. Otipamo izbrano veno. Žilno prevezo popustimo.

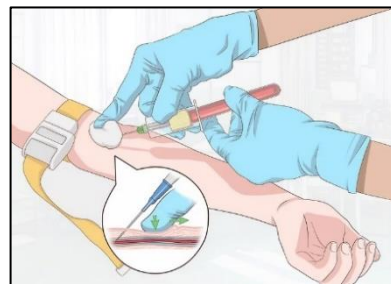
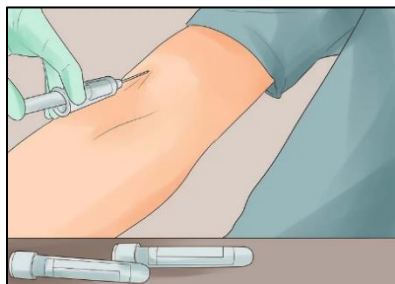

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 5 od 15

Če vene, kljub nameščenim prevezom in stisnjenim dlani, ne vidimo ali ne tipamo, jo lahko napolnimo s krvjo tudi tako, da masiramo roko od zapestja proti rami. Z udarjanjem po veni se ta razširi, pomagamo si tudi s segrevanjem mesta odvzema. Razkužimo si roke.

Izbrano vbodno mesto **razkužimo** z enim krožnim gibom od sredine navzven v premeru 10 cm. Počakamo nekaj trenutkov, da razkužilo s kože pacienta izhlapi. Ostanki razkužila lahko povzročijo hemolizo odvzete krvi in občutek pekoče bolečine. Razkuženega mesta se več ne dotikamo. Ponovno zategnemo žilno prevezo. Prosimo pacienta, da stisne pest.

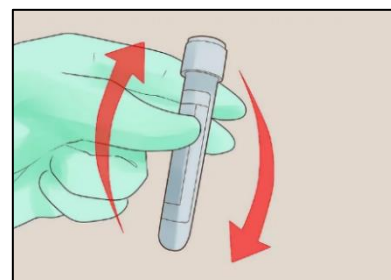
Odstranimo zaščito na igli in pacientu **povemo, da ga bomo zbodli**. Nato primemo roko pacienta in s palcem fiksiramo veno tako, da napnemo kožo pacienta približno 2 cm pod vbodnim mestom. Nato vbodemo v veno pod kotom 15-30 stopinj tako, da je lumen igle obrnjen navzgor. Ko čutimo, da smo v žili, potisnemo iglo nekoliko naprej in pri tem pazimo, da žile na nasprotni steni ne prebodemo. Z ne vodilno roko fiksiramo nastavke, z vodilno natakne

epruveto na iglo v nastavku. Ko kri priteče v epruveto, pacienta prosimo, da sprostí pest (in spustimo žilno prevezo, če je še nismo) ter nadaljujemo s polnjenjem epruvet po priporočenem vrstnem redu (glej *preglednico 1*).

Količina odvzete krvi je določena z vakuumom, ki je v epruveti. Z vsako epruveto takoj po odvzemu naredimo toliko število obratov, kolikor jih navaja proizvajalec. Epruvete ne stresamo, saj lahko povzročimo hemolizo. Pri odvzemu ene epruvete, to takoj premešamo 5-krat oz. kot priporoča proizvajalec. Pri odvzemu več epruvet zapored, vsako še med odvzemom premešamo z enim obratom. V *preglednici 1* je zapisano priporočeno število obratov za posamezno vrsto epruvete.

Po obračanju, epruvete postavimo pokončno v stojalo. Ko iz nastavka izvlečemo zadnjo epruveto, na vbodno mesto

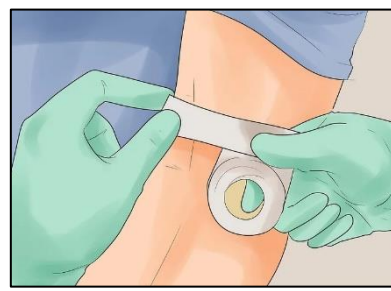

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 6 od 15

namestimo sterilen suh tampon/zloženec ter previdno izvlečemo iglo iz žile.

Tampon močneje pritismo na vbodno mesto. Nikoli ne smemo izvleči igle iz vene pred odstranitvijo zadnje epruvete iz nosilca.

Uporabljeno iglo odstranimo v zbiralnik za ostre kužne predmete. Zaščitimo na igli, ko smo jo enkrat odstranili, nikoli več ne nameščamo nazaj, ker se pri tem lahko zbodemo in okužimo.

Vbodno mesto preko tampona prevezemo s samo-oprijemljivim elastičnim povojem. Razkužimo roke.

Preglednica 1: Vrstni red polnjenja epruvet pri venskem odvzemu krvi.

	BARVA ZAMAŠKA	VRSTA DODATKA	MATRIKS	ŠTEVILO OBRATOV	PREISKAVA
1		Na ₃ citrat	plazma	3–4	preiskave hemostaze (PČ/INR, APTČ, TT, fibrinogen, D-dimer, anti-Xa, dabigatran)
2		pospeševalec strjevanja	serum	5–6	biokemijske in imunokemijske preiskave
3		pospeševalec strjevanja + ločilni gel			
4		K ₂ EDTA, K ₃ EDTA	polna kri, plazma	8–10	hematološke preiskave (hemogram, DKS, SR, HbA _{1c}), amonijak, iPTH
5		NaF/EDTA	plazma	8–10	biokemijske preiskave (OGTT, laktalni test, glukoza)
6		NaF/K-oksalat	plazma	8–10	biokemijske preiskave (laktat)

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 7 od 15

Odvzete epruvete opremimo z natisnjenimi črtnimi kodami. Vsaka nalepka vsebuje identifikacijske podatke pacienta (ime, priimek, datum rojstva, matični indeks), črtno kodo, laboratorijsko številko, datum odvzema krvi, dodatek v epruveti oz. področje uporabe (npr. *EDTA*, *Citrat*). **Epruvete vedno označimo ob navzočnosti pacienta**, najbolje po končanem odvzemu krvi.

4.1.2.1 POSEBNA OPOZORILA GLEDE ODVZEMA KRVİ:

- Običajno kri odvajamo iz kubitalne vene, včasih tudi iz ven na hrbtnišču roke ali drugih ven na podlahti. V skrajnih primerih uporabimo tudi vene na nogah. Pomembno je, da kri odvajamo iz vene, kjer bo pretok krvi neoviran.
- Za odvajem krvi mora biti pacient praviloma tešč. Prisotnost večjih količin hranilnih snovi v krvi moti določanje nekaterih preiskav in daje napačne rezultate.
- Kri ne odvajamo iz roke, kjer teče ali je tekla infuzija. Pridobimo lahko razredčen vzorec in posledično napačne rezultate.
- Ne zbadamo v kožna znamenja, na mesta, kjer je koža vneta, poškodovana, modra, otekla, pri dializnih pacientih na roki, kjer je fistula ali možnost fistule, pri ženskah po mastektomiji, na tisti strani, kjer je bila odstranjena dojka.

4.1.3. PO ODVZEMU KRVİ

Pacientu povemo, da je postopek zaključen in svetujemo, naj povoj ostane na mestu vboda še 15 minut. Pacienta opazujemo in ga po odvzemu krvi, še preden zapusti prostor, poprašamo po počutju. Seznanimo ga, kdaj bodo laboratorijske preiskave predvidoma opravljene in kam bo izvid poslan. Odvzete

epruvete odnesemo na sprejem biološkega materiala. Ves uporabljen material pospravimo, odstranimo ter razkužimo površino. Odstranimo rokavice in jih zavržemo v za to namenjene zbiralnike ter si umijemo in razkužimo roke. Po opravljenem odvzemu LD, ki je odvajem krvi

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3 Stran od strani: 8 od 15

izvedel, odčita črtno kodo pacienta v programu za odvzem pod svoje ime. Na ta način je zagotovljena sledljivost tudi v LIS-u.

4.2 ODVZEM KAPILARNE KRVI

4.2.1. PRED ODVZEMOM

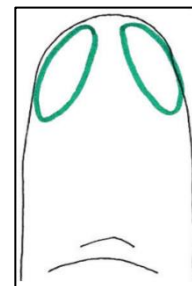
Pričnemo s pripravo potrebnega pribora in materiala za odvzem: izopropanol, tamponi, lancete, mikro epruvete, razkužilo za roke, rokavice, zabojnik za odpadni ostri infektivni material, koš za medicinske in mešane odpadke.

Umijemo si roke in nadenemo rokavice. Pacientu se predstavimo in mu razložimo postopek odvzema (pri otrocih pridobimo dovoljenje staršev). Identificiramo pacienta (ime, priimek, datum rojstva) in mu razložimo postopek odvzema kapilarne krvi.

Pacienta namestimo v sedeč položaj. Pri otrocih sodelujejo starši tako, da vzamejo otroka v naročje in pomagajo imobilizirati roko nad in pod komolcem.

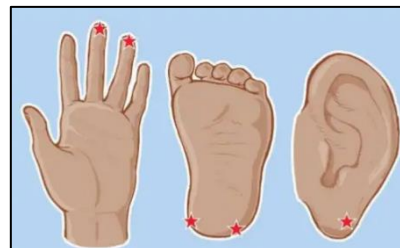
4.2.2. ODVZEM

Preverimo naročilo preiskav ter izberemo ustrezno mikro epruveto in kapilaro. Mikro epruvete z različnimi aditivi imajo barvne zamaške, ki so usklajeni z barvami zamaškov epruvet za odvzem venske krvi. Mikro epruvete ali kapilare moramo napolniti do ustreznega označenega volumna, saj nam to zagotavlja ustrezno razmerje krvi in antikoagulant.

Za mesto odvzema izberemo sredinec ali prstanec na nevodilni roki. Odvzem opravimo na strani palmarne površine zadnjega segmenta prsta in pravokotno na smer utorov prstnih odtisov, nikoli vzporedno (glej sliko).

Odvzemno mesto ogrejemo, kadar določamo pH in plinsko analizo krvi ali takrat, ko je odvzemno mesto hladno ali premalo prekrvavljeno. Odvzemno mesto razkužimo z dezinfekcijskim sredstvom z enim potegom in počakamo, da se posuši. Pacienta/spremljevalca opozorimo, da bomo zbadli.

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 9 od 15

Priporočena je uporaba sterilnih lancet za enkratno uporabo z zaščitnim ohišjem, ki zmanjšujejo tveganje za poškodbo pacienta in flebotomista. Takoj po uporabi lanceto odvržemo v koš za ostre kužne odpadke.

S sterilnim tamponom obrišemo prvo kapljo krvi (celična in medcelična tekočina), ker lahko povzročimo kontaminacijo vzorca in vpliv na rezultate analiz. Naslednje kapljice kapilarne krvi se dotaknemo s kapilaro ali nastavkom na mikro epruveti, s čimer povzročimo, da bo kri po principu kapilarnega vleka stekla v mikro epruveto. Vzorce z dodatkom antikoagulantov je treba mešati že med zbiranjem, da preprečimo nastanek strdka. Vzorec zberemo do ustreznega volumna, označenega na mikro epruveti. S tem zagotovimo ustrezno razmerje med krvjo in antikoagulantom. Kadar moramo odvzeti vzorec v več epruvet, moramo biti pozorni na vrstni red, saj se ta razlikuje od odvzema venske krvi in je sledeč:

- plini v kapilarni krvi,
- epruvete z dodatkom K₂EDTA,
- epruvete z drugimi dodatki,
- epruvete brez dodatkov.

ODVZEM KAPILARNE KRVİ				
BARVA ZAMAŠKA	VRSTA DODATKA	MATRIKS	ŠTEVILO OBRATOV	PREISKAVA
	Li-heparin	polna kri	/	plini v kapilarni krvi
	K ₂ EDTA	polna kri	/	hematološke preiskave
		plazma	10	amonijak
	Aktivator strjevanja in ločilni gel	serum	8-10	biokemijske in imunokemijske preiskave
	Li-heparin	plazma	10	amonijak + laktat*

*Opomba: V kolikor je zraven naročila amonijaka iz plazme kapilarne krvi še laktat, izjemoma dopuščamo uporabo mikroeprevete z Li-heparinom.

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 10 od 15

Po odvzemu zadostne količine krvi, epruveto zamašimo in takoj premešamo. S sterilnim tamponom pritismo na vbodno mesto in ga prelepimo z lepilnim trakom. Vzorce označimo takoj po odvzemu in mešanju, še preden pacient zapusti odvzemno mesto. Odstranimo si rokavice ter umijemo in razkužimo roke v skladu s priporočili.

Uporabljene igle in lancete odložimo v zato namenjen kontejner na mizici za odvzem. Plastični pokrovček odložimo v poseben kontejner za plastiko. Sanitetni material (gaze) prav tako odložimo v zato namenjen kontejner. Kontejnerje odstranijo delavke čistilnega servisa po predpisanem protokolu.

4.3 ODVZEM URINA

4.3.1 PRED ODVZEMOM URINA

Kadar ima pacient naročeno osnovno analizo urina in/ali pregled strukturnih elementov urina, ga moramo seznaniti zakaj je treba odvzeti urin in mu dati ustna navodila o postopku za odvzem. Predanalitični in biološki dejavniki lahko značilno vplivajo na izide laboratorijskih analiz (izločanje urina, prehranjevanje in stradanje, telesni napor in počitek, inkubacijski čas

v mehurju in okužbe). **Najprimernejši urinski vzorec** za analizo je **svež**, kar pomeni, da od časa odvzema vzorca do sprejema v laboratorij **ne mineta več kot dve uri**, in zadostno **koncentriran**, da lahko zaznamo diagnostično pomembne analite. Pri ambulantnih pacientih najpogosteje uporabljamo enkratni urin (prvi jutranji, drugi jutranji ali naključni). Prvega (tako po prespani noči) običajno zberemo po navodilih zdravnika. Drugi jutranji urin je zbran 2-4 ure po prvem jutranjem. O vrsti (prinešenega, oddanega) urinskega vzorca povprašamo pacienta in o informacijah vodimo zapise (ZK 5.5_44).

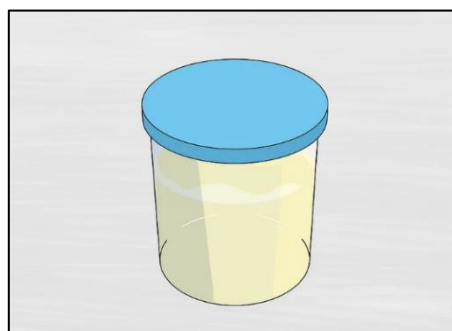
Pacienta po odvzemu krvi napotimo na stranišče, ki se nahaja zraven odvzemnih mest na OLD. Seznanimo ga s postopkom oddaje urina (glej točko 4.3.2.), pacientu damo v roke urinski lonček označen s črtno kodo in pojasnimo, da lonček z zbranim vzorcem urina odloži na listek z ustreznimi črtnimi kodami na polico zraven straniščne školjke.

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta: ND 5.4_3
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		Stran od strani: 11 od 15

Nekateri pacienti (diabetološka ambulanta) prinesejo lonček z vzorcem urina s seboj. Lonček urina opremimo s črtno kodo in podatkom o vrsti urinskega vzorca. Takim pacientom prav tako pojasnimo, kako in kam naj urin odložijo ter jih opomnimo, da si lahko lonček za naslednji termin odvzema vzamejo s seboj v omari na stranišču.

V kolikor ima pacient naročeno osnovno analizo urina in/ali pregled urinskega sedimenta, pa **urina ne more oddati**, obvesti laboratorijsko osebje, ki v LIS zapiše ustrezen komentar.

Odvzema urina ne opravljamo pri ženskah v času menstruacije.

4.3.2. POSTOPEK ODVZEMA ENKRATNIH VZORCEV URINA

Najpogosteje je primeren srednji curek urina. Najprej si pacient z milom umije roke in jih osuši. Okolico izvodil obriše s papirnato brisačo, namočeno v mlačno vodo, ženske v smeri od spredaj nazaj. Nato osuši s suho papirnato brisačo. Lončku za urin odvije pokrovček in ga odloži na čisto mesto. Nato prične urinirati v stranišče. Prvi curek urina spusti v stranišče, srednjega zajeme v lonček (približno polovico lončka), preostanek spet spusti v stranišče. Minimalna količina oddanega urina za analizo je 5 mL.

4.3.3. POSTOPEK ZBIRANJA 24-URNEGA URINA

Točno ob določeni uri (npr. ob 6. uri zjutraj) je potrebno izprazniti mehur na stranišču. Od tedaj naprej je potrebno zbirati ves urin v isto posodo. Zadnji vzorec mora biti oddan v zbirno posodo ob isti uri naslednjega dne (ob 6. uri). Volumen zbranega urina je potrebno čimbolj natančno

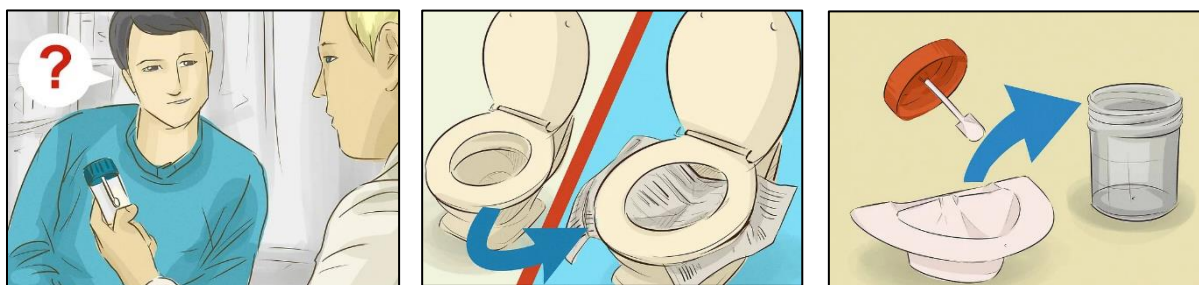
 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 12 od 15

izmeriti, ga zabeležiti in 15 mL zbranega urina, skupaj z informacijo o zbranem volumnu, prinesiti v laboratorij.

Za nekatere biokemične preiskave je potrebno urin zbirati s konzervansom. Natančna navodila za zbiranje 24-urnega urina z in brez konzervansa so dostopna na spletni strani laboratorija (ND AM 04 Zbiranje 24-urnega urina brez konzervansa in ND AM 08 Zbiranje 24-urnega urina s konzervansom).

4.4. ODVZEM BLATA

Blato je končni produkt presnove. Za laboratorijsko analizo je primeren svež vzorec blata, konzerviran vzorec pa le za nekatere preiskave. Oseba naj se iztrebi v čisto posodo, papirno podlogo ali plastično vrečko, ki jo namesti na straniščno školjko. V **standardno posodico z žličko** odvzame iz različnih delov fekalne mase za **lešnik blata** ali 1 do 2 mL tekočega iztrebka (Količina blata velja za eno preiskavo. V primeru več naročenih preiskav iz blata je potrebno odvzeti ustrezno večjo količino blata). Posodico z vzorcem hrani v suhem in temnem prostoru pri temperaturi med 2-8 °C, preden jo prinese s seboj v laboratorij.

Preiskavo za vsebnost okultne krvi iz vzorca blata je potrebno opraviti v treh dneh od odvzema vzorca in pri tem upoštevati, da vzorec do analize hranimo v hladilniku. Preiskave za prisotnost Rota virusa, Adeno virusa je potrebno opraviti v treh dneh od odvzema in *Helicobacter pylori* najkasneje v 2 dneh po odvzemu. Za analizo kalprotektina je potrebno vzorec transportirati v laboratorij čim prej in najkasneje v treh dneh od odvzema in za analizo elastaze v blatu v 1 dnevu od odvzema. V času od odvzema do transporta je potrebno vzorec hraniti pri temperaturi med 2-8 °C.

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3 Stran od strani: 13 od 15

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 14 od 15

5. UKREPI

5.1. VARNOSTNI UKREPI

Delavci, ki delajo na odvzemu, so neprestano izpostavljeni potencialnim okužbam. Z vsemi vzorci je potrebno ravnati kot s potencialno kužnimi. Vsi, ki opravljajo odvzem biološkega materiala, so cepljeni proti hepatitisu B in imajo možnost brezplačnega cepljenja proti gripi. Priporočena je uporaba rokavic inobvezo razkuževanje rok.

5.2 UKREPI OB NEPRIČAKOVANIH ZAPLETIH

- V primeru prekomerne krvavitve mesto vboda kompresijsko povijemo za 20 minut.
- V primeru sufuzije ali hematoma na vbodnem mestu mesto vboda tesno povijemo, kasneje damo hladen obkladek.
- Ob neuspešnem odvzemu ponovimo odvzem na drugi roki, žili.
- V kolikor je vzorec hemoliziran, ponovimo odvzem krvi.
- V kolikor pacient kolabira, dvignemo spodnje okončine, preverimo vitalne funkcije in po potrebi pokličemo **bolnišnično reanimacijsko službo** na tel. št. **02 7491 590**.

6. PRILOGE

- Navodila pacientom za odvzem urina (ZK 4.2_1, splošni zapis)
- Priročnik pacientom o delu v ambulantni OLD (ND 5.4_4)

7. VIRI IN LITERATURA

- N. Snoj, M.P. Krumpak: **Priporočeni postopek za odvzem venske krvi** (SZKKLM, II. izdaja, 2021)
- E. B. Alič, A.T. Bakija: **Priporočeni postopek za odvzem kapilarne krvi** (SZKKLM, II. izdaja, 2020)
- N. Plazar, V. Pahor, K. Berce: **Priporočeni postopki za osnovno analizo urina** (SZKKLM, I. izdaja, 2004)
- I.A. Lužnik: **Priporočeni postopki za laboratorijske preiskave blata** (SZKKLM, III. izdaja, 2017)

 SPLOŠNA BOLNIŠNICA DR. JOŽETA POTRČA PTUJ ODDELEK ZA LABORATORISKO DIAGNOSTIKO		NAVODILO ZA DELO NAVODILA ZA ODVZEM BIOLOŠKEGA MATERIALA	Številka dokumenta:
Izdaja: 7.	Velja od: 01.06.2026		ND 5.4_3
			Stran od strani: 15 od 15

- <https://www.wikihow.com/Draw-Blood-from-Hard-to-Hit-Veins>
- <https://www.wikihow.com/Draw-Blood>
- <https://www.wikihow.com/Collect-a-Sterile-Urine-Sample>
- https://www.ecplaza.net/products/blood-collection-capillary-tube-a_4514679
- ZD 027-2026 Mikro epruveta - Navodila za uporabo
- ZD 028-2026 Epruvete - BD Vacutainer - Navodila za uporabo
- ZD 104-2026 – navodila za uporabo mikroepruвет z K2 EDTA
- ZD 105-2026 – navodila za postopek centrifugiranja mikroepruвет z dodatkom K2 EDTA
- Vršič A: Standard/Navodila za delo, Vakuumski odvzem krvi N01-58 Splošna bolnišnica Ptuj (navodila dostopna na Intranetu)